

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії
Робоча програма

ОК Логіка наукового дослідження

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Логіка наукового дослідження <i>Обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Рік викладання	2024-2025
Семестр	3 семестр
Викладач(-і)	Глинська Людмила Федорівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та філософії
Профайл викладача	https: ORCID: 0000-0003-2223-2024
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+38 0961083960 glinskay.lyudmila.2016@gmail.com Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, Telegram
Сторінка освітнього компонента на сайті централізованих освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=274

АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Логіка наукового дослідження» є ефективним способом оволодіння майбутнім спеціалістом знаннями про свою дослідницьку діяльність. В результаті вивчення дисципліни студенти набувають знання про сучасні методологічні засади, методи та організаційні форми наукового дослідження, основи наукового пізнання; засвоєння та закріплення даного матеріалу сприяє формуванню вмінь і навичок використання тих чи інших наукових методів як у широкому світоглядному контексті, так і в конкретній дослідницькій роботі студента. Отримані знання дозволять студенту прагнути до кращого освоєння майбутньої професії.

Навчальний курс «Логіка наукового дослідження» є невід'ємним складником системи підготовки соціологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” і є необхідною складовою вивчення таких соціологічних дисциплін, як «Соціологія», «Історія соціології», «Методи збору соціологічної інформації», «Пізнавальні технології в соціології». Крім цього, курс широко використовує надбання різних суміжних наук, зокрема історії, філософії, культурології, психології.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента «Логіка наукового дослідження» є ознайомлення студентів з особливостями реалізації методології наукових досліджень як прикладної теорії пізнання, надати знання з основ наукових досліджень, створити і розвинути практичні вміння і навички розв'язання реальних задач з постановки, організації, планування і виконання наукових досліджень, а також керування науково-дослідною роботою і колективною науковою творчістю.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Логіка наукового дослідження» є:

- сформувати фундаментальні знання щодо змісту та сутності логіки, методології та методики наукових досліджень;
 - надати студентам знання з основних напрямів, закономірностей, змісту і форм наукової діяльності;
 - ознайомити з методами роботи з фаховою літературою, засобами пошуку та обробки наукової інформації;
 - вдосконалити практичні навички й уміння виконувати наукові дослідження;
- сформувати у студентів уявлення щодо наукового етосу, прав і обов'язків учених як суб'єктів інтелектуальної творчості.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

вміти застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для інтерпретації соціальних явищ і процесів; узагальнювати та зіставляти результати різних соціологічних досліджень, визначати соціальні проблеми, їх можливі структурні та культурні чинники.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМИ

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПР 15. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Комунікація
Узгоджена робота
Вирішення проблем
Тайм-менеджмент
Ухвалення рішень
Організаційний
Врегулювання конфліктів

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Якісна освіта
Навчання впродовж усього життя для всіх
Гендерної рівності
Скорочення нерівності

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма	16	28	61	105/3,5 кр.

Підсумковий контроль –екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи в різних галузях психологічної практики, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИНДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Наука як пізнавальна діяльність	2	2	5	9	4, 5, 7
Тема 2. Наука в культурі сучасної цивілізації	2	2	5	9	4, 5, 7
Тема 3. Методологічна та логічна складові науки	2	2	5	9	2, 5, 7, 18
Тема 4. Основи методології науково-дослідної роботи	2	2	5	9	1, 5, 7
Тема 5. Емпіричні та теоретичні методи дослідження	2	4	6	12	1, 2, 5
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	2	5	9	1, 4, 6
Тема 7. Структурні компоненти теоретичного пізнання		2	5	7	1, 5, 7
Тема 8. Проблема істини в соціальному пізнанні	2	2	5	9	3, 5, 8
Тема 9. Роль науки в подоланні глобальних криз		2	5	7	2, 17, 18
Тема 10. Моральний вибір і моральна відповідальність науковця		2	5	7	7, 11, 14
Тема 11. Курсова, дипломна магістерська роботи: написання, оформлення, захист	2	4	5	11	7, 12, 15, 16
Тема 12. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження		2	5	7	3, 17, 18
Усього	16	28	61	105	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Частина 1. Теорія наукового дослідження

Тема 1. Наука як вид пізнавальної діяльності.

Предмет та поняття про науку, її сутність, історичні аспекти розвитку. Процес пізнання, його види та структура, понятійний апарат, зміст і функції науки. Наука як система знань, закономірності її розвитку. Гіпотеза, докази та формування теорій. Класифікація науки, взаємозв'язок між: трьома розділами наукового знання: природознавством, суспільними

(соціальними) науками і філософією. Організація наукової діяльності в Україні та в вищих навчальних закладах. Наукові школи, їх головні ознаки.

Тема 2. Наука в культурі сучасної цивілізації

Наука як соціокультурний феномен. Наука як специфічний тип знання. Критерії науковості. Наука як пізнавальна діяльність. Критерії науковості. Наука як пізнавальна діяльність. Наука як соціальна система. Функції науки. Загальні закономірності розвитку науки.

Тема 3. Методологічна та логічна складова науки.

Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. Об'єкт, предмет наукового дослідження. Науково-дослідницька діяльність студентів, напрями роботи та організаційна структура. Вибір теми та реалізація дослідження, визначення мети і задач наукового дослідження. Основні форми та етапи наукових досліджень студентів. Розробка структури проблеми. Послідовність і конкретизація. Вивчення історичного аспекту проблеми. Попередній план та складання графіку роботи, план змісту роботи. Принцип системного підходу в наукових дослідженнях: цілісність, всебічність, системоутворюючі відносини, субординація, динамічність. Розрахунок ефективності науково-дослідних робіт, їх критерії та проблеми оцінки. Ефективність наукової діяльності у вищому навчальному закладі.

Тема 4. Основи методології науково-дослідної роботи.

Поняття методу, методології, логіки та методики наукових досліджень. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень. Два рівні пізнання в методології наукових досліджень: емпіричний і теоретичний. Загальна і часткова методологія науки. Методи та техніка наукових досліджень, їх класифікація. Методи емпіричного дослідження. Методи теоретичного дослідження. Експеримент та його характерні особливості в процесі дослідження. Аналіз і синтез, індукція і дедукція, історичний і логічний методи дослідження. Гіпотеза і докази у наукових дослідженнях. Способи встановлення істини: безпосередній і опосередкований. Методика здійснення наукових досліджень. Стадії наукових досліджень: організаційна, дослідна, узагальнення, апробація, реалізація результатів.

Тема 5. Емпіричні та теоретичні методи дослідження

Поняття рівнів наукового пізнання та логічні підстави їх виокремлення. Метод як засіб пізнання. Методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент). Методи теоретичного дослідження (ідеалізація, формалізація, логічні й історичні методи). Логічний чинник в емпіричному науковому пізнанні. Роль логіки в теоретичному науковому пізнанні. Фактори взаємозв'язку пізнання і практики. Основні принципи сучасної методології науки. Основні функції методології науки. Методи, що застосовуються на емпіричному й теоретичному рівнях (абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання). Соціологічні методи дослідження (конвент-аналіз, опитування, інтерв'ю, фокус-групові дослідження).

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Поняття, терміни та роль інформації в проведенні наукових досліджень. Види та галузі інформації. Пошук вторинної документальної інформації з теми дослідження, бібліографічні видання. Отримання і аналіз первинної інформації. Інформація в інформаційно-пошукових системах бібліотек та установах науково-технічної інформації. Вторинна інформація. Процес збору та аналізу наукової інформації. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації. Каталоги, їх види та характеристика. Техніка роботи з науковою літературою. Оформлення бібліографічного опису літератури та списку використаних джерел в процесі наукового дослідження.

Частина 2. Процес наукового дослідження

Тема 7. Структурні компоненти теоретичного пізнання.

Процедура соціального пізнання. Основні структурні елементи теоретичного пізнання: ідея, проблема, гіпотеза, теорія. Структурні елементи теорії та її функції. Робоча програма та її структура. Наукове мислення в організації та проведенні наукових досліджень. Об'єкт і предмет дослідження.

Тема 8. Проблема істини в соціальному пізнанні

Поняття істини. Співвідношення абсолютної та відносної істини. Хибність і достовірність знання, дезінформація і брехня. Проблема відмежування істини від хибності. Конкретність істини. Діалектика істини та омани. Здоровий глузд як метод мислення. істина, правда, омана в пізнанні та практичному житті. Напівправа, її природа та соціальні функції.

Тема 9. Роль науки в подоланні глобальних криз

Визначення і сутність глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем. Роль науки та освіти у формуванні планетарної свідомості. Роль планетарної свідомості у вирішенні глобальних проблем. Роль науки у подоланні глобальних проблем.

Тема 10. Моральний вибір і моральна відповідальність науковця.

Моральні принципи в роботі соціолога. Етика соціологічного дослідження. «Інтелектуальна чесність» як головний етичний принцип роботи соціолога. Соціологічні співтовариства для регламентації соціологічної діяльності й підтримання певних правил поведінки серед соціологів-професіоналів. «Професійний кодекс» або «Кодекс етики» - як сукупність правил, які регламентують різні види соціологічної діяльності. Співвідношення теорії та методу. Спеціальні методи суспільних наук. Історичні спеціальні методи: порівняльно-історичний, історико-генетичний і ретроспективний. Академічна доброчесність і відповідальність. Запобігання академічному плагіату.

Тема 11. Курсова, дипломна (магістерська) роботи: написання, оформлення, захист.

Форми завершення наукових досліджень у вищих навчальних закладах освіти. Курсова (дипломна) робота: загальна характеристика, послідовність виконання, підготовчий етап, робота з текстом, оформлення. Керівництво курсовою (дипломною) роботою, її рецензування та захист. Магістерська (дипломна) робота як кваліфікаційне дослідження. Оформлення документів на магістерську дипломну роботу. Етапи написання. Підготовка до захисту дипломної роботи повідомлення про основні результати наукового дослідження. Характерні недоліки при виконанні дипломної роботи. Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Запобігання академічному плагіату.

Тема 12. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.

Сутність наукової публікації, її основні види, функції, кількість і обсяг. Наукова монографія, наукова стаття, тези наукової доповіді. Реферат. Доповідь. Методика написання тексту. Літературна обробка наукового тексту. Одиниці обчислення обсягу наукової роботи. Вимоги до тексту наукової статті. Тон викладу. Особливості цитування. Редагування тексту і підготовка його до друку. Типова структура рецензії (відгуку). Внесення правок після рецензування. Підручник, навчальний посібник, вимоги до написання та оформлення. Методика підготовки та оформлення публікацій. Надання грифу Міністерства освіти і науки України. Форми звітності при науковому дослідженні та апробації результатів дослідження.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Виконання практико-орієнтованого завдання
2	Виконання творчого завдання.
3	Виконання практико-орієнтованого завдання

Творчі завдання:

1. Дослідження історії розвитку науки. Визначити та охарактеризувати історичні етапи розвитку науки як цілісної соціальної системи.
2. Підготувати есе на тему «Роль та значення науки в житті суспільства». Дослідіть вплив науки на розвиток суспільства.
3. Підготувати тези на тему «Наукова стаття та вимоги до її оформлення». Створіть план-схему наукової статті.
4. Підготувати есе на тему «Етапи наукового дослідження та їх послідовність». Визначити та охарактеризувати процес наукового дослідження.
5. Підготувати есе на тему «Взаємозв'язок пізнання і практики». Дослідіть роль пізнання в житті людини та вплив практики на розвиток пізнавальної діяльності.
6. Підготувати тези на тему «Форми апробації результатів наукового дослідження». Охарактеризувати вимоги до їх оформлення.
7. Підготувати есе на тему «Форми впровадження результатів наукового дослідження». Охарактеризувати вимоги до їх оформлення.
8. Підготувати тези на тему «Форми звітності при науковому дослідженні». Напишіть вимоги до їх оформлення.
9. Розгляньте проблему об'єктивності в соціально-гуманітарному знанні. Чи можливо досягти повної об'єктивності при дослідженні соціальних та культурних явищ?
10. Підготуйте есе, в якому розкрити, як творчий підхід впливає на вибір методів і форм наукового пізнання. У роботі потрібно: Описати, як креативність допомагає долати обмеження загальнонаукових методів.

Практико-орієнтовані завдання:

1. Визначити об'єкт, предмет, мету і завдання наукового дослідження на тему «Вплив сучасних соціальних мереж на формування духовно – моральних цінностей молоді».
2. Визначити об'єкт, предмет, мету і завдання наукового дослідження на тему «Міжетнічна толерантність як чинник оптимізації взаємостосунків людей поліетнічного міста».
3. Визначити об'єкт, предмет, мету і завдання наукового дослідження на тему «Благополуччя молоді як запорука успішного розвитку міста».
4. Підготувати гіпотези наукового дослідження до теми «Проблема взаємодії мов і культур в умовах міжкультурної комунікації національно-культурних спільнот Мелітопольщини».
5. Підготувати гіпотези наукового дослідження до теми «Особливості самореалізації сучасної української жінки в умовах воєнного стану».
6. Підготувати Зміст вашої курсової роботи. Скласти попередній план змісту вашої роботи.
7. Розробити тези наукової доповіді згідно вашої наукової теми дослідження.
8. Розробити доповідь згідно вашої наукової теми дослідження.
9. Оформити Вступ до теми вашої курсової роботи.
10. Сформувати ієрархічну схему управління науковою діяльністю.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності.
2. Понятійний апарат. Класифікація наук.
3. Організація наукової діяльності в Україні.
4. Наука як соціокультурний феномен
5. Наука як специфічний тип знання
6. Структура науки.
7. Функції науки.
8. Загальні закономірності розвитку науки.

9. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
10. Науково-дослідницька діяльність студентів.
11. Вибір теми та реалізація дослідження.
12. Ефективність наукових досліджень.
13. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень.
14. Методи та техніка наукових досліджень.
15. Методи досліджень на емпіричному й теоретичному рівнях.
16. Поняття рівнів наукового пізнання та логічні підстави їх виокремлення.
17. Основні методи теоретичного дослідження.
18. Методи емпіричного дослідження.
19. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень.
20. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі.
21. Техніка роботи зі спеціальною літературою.
22. Наукове пізнання як процес творчої діяльності людини.
23. Абсолютна та відносна істина.
24. Пізнавальний процес як взаємодія логіки та інтуїції.
25. Курсова (дипломна) робота. Загальна характеристика, послідовність, виконання та оформлення.
26. Етапи наукового дослідження, оформлення та захист дипломної роботи.
27. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.
28. Академічна доброчесність
29. Етична культура і моральні цінності особистості.
30. Моральність і вигода.
31. Норми наукової етики вченого.
32. Академічна доброчесність та запобігання академічного плагіату.
33. Форми звітності за результатами наукового дослідження.
34. Поняття наукового реферату: зміст, робота на джерелах інформації, висновки, оформлення.
35. Вимоги до написання наукової статті: постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій по проблемі дослідження, виділення невиражених частин проблеми, формування цілей статті, виклад основного матеріалу, висновки.
36. Вимоги до підготовки тез конференції.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	аналітичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: іспит.
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	спостереження і аналіз випадків, виконання індивідуальних навчальних завдань, створення ситуації зацікавленості, навчальні дискусії	Поточний контроль: оцінювання розробленої програми, практичний контроль. Підсумковий контроль: іспит.
РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні	аналітичний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль.

технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.		Підсумковий контроль: іспит.
ПР 15. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.	аналітичний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види :		Частина 1: Теорія наукового дослідження	Частина 2: Процес наукового дослідження
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		
	Створіть мультимедійну презентацію, в якій буде:	10	

	Пояснено сутність емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання. Продемонстровано приклади досліджень, які належать до кожного рівня (з різних галузей науки, наприклад, фізики, біології, соціології). Висвітлено зв'язок між цими рівнями у процесі наукового пізнання.		
	Оберіть конкретну ситуацію або проблему з сучасного життя. Застосуйте до аналізу цієї ситуації різні методи. Представте результати аналізу у формі есе, презентації	5	
	Розробити презентацію в якій будуть порівняні загальнонаукові методи: Назва методу. Основні особливості та приклади застосування. Переваги та обмеження кожного методу		5
	Опишіть інноваційні підходи до наукових досліджень, зокрема методи, які використовують інтеграцію різних дисциплін, цифрові технології та алгоритми штучного інтелекту. Зіставте класичні методи наукового дослідження з новітніми підходами, вказавши їхні переваги та недоліки.		10
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Підготуйте есе, в якому розкрити, як творчий підхід впливає на вибір методів і форм наукового пізнання. У роботі потрібно: Описати, як креативність допомагає долати обмеження загальнонаукових методів.		10
	Розгляньте проблему об'єктивності в соціально-гуманітарному знанні. Чи можливо досягти повної об'єктивності при дослідженні соціальних та культурних явищ?		10
	Обрати статтю з наукового соціологічного журналу або дослідження у відкритих джерелах. Визначити: Які методи (аналіз, синтез, моделювання, спостереження, експеримент тощо) використовувалися. Як саме були застосовані ці методи для отримання результатів. Результати оформити у вигляді реферату (2–3 сторінки).		10
	Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)		
	Загальний бал (максимальний бал – 100)		

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і захист завдання	Максимально 5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,

	–1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною

	програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
Створення стратегії	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані

балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю	2-3	21-23

	повторного складання)		
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzcd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Афанасьєва Л., Букреєва І., Глебова Н. та ін. Методологія та методи збору, аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації: навчально-методичний посібник. Запоріжжя, ФОП Однорог Т.В., 2024. 408 с.
2. Афанасьєва Л.В., Букреєва І.В., Глинська Л.Ф. та ін. Пізнавальні технології в соціології. Мелітополь, 2015.
3. Бідзюра І., Сурмін Ю. Посібник для вченого: методологія і логіка наукового дослідження. К.:

Прінт Сервіс, 2014. 848 с.

4. Богдан О. Що варто знати про соціологію і соціальні дослідження?: посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. К.: Дух і Література, 2015. 380 с.
5. Гоблик В. В. Прикладна соціологія: логістика і методи дослідження: навчальний посібник. Мукачево: РВВ МДУ, 2021. 108 с.
6. Досвід Cedos: Соціальні дослідження для суспільних трансформацій. К.: Аналітичний центр Cedos, 2021. 120 с.
7. Єрмаков О.Ю. Основи методології наукових досліджень. Тернопіль: „Підручники і посібники”, 2019. 290 с.
8. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності / за наук. ред. Є. Головахи та С. Дембиського. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с.
9. Соціологія: організація емпіричного дослідження: навч. посібн. / уклад. Я. М. Балановський. Умань: Візаві, 2019. 471 с.
10. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 6-е видання, перероблене і доповнене. К.: Знання, 2015. 311 с.

Допоміжна

11. Закон України «Про авторське право і суміжні права».
12. Методичні рекомендації до написання курсових робіт на здобуття освітнього рівня бакалавра для студентів спеціальності 054 Соціологія. Мелітополь: МДПУ, 2019, 31 с.
13. Паніна Н.В. Опитування громадської думки. Для журналістів і політиків. К.: Демократичні ініціативи, 2015. 48 с.
14. Положення про академічну доброчесність в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. URL: https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/458_akadem-dobrochesnist.pdf
15. Положення № 346 про курсові роботи в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького
16. Положення про дипломні роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.
17. Соціологія : Терміни і поняття: навчальний словник-довідник / заг. ред. В.М. Пічі. Львів: «Новий світ- 2000», 2018. 658 с.
18. Шевченко З. В. Соціологія: навчально-методичний посібник. Черкаси: вид-ць Чабаненко Ю., 2023. 72с.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Архів журналу. Соціологія: Теорія, методи, маркетинг. |Інститут соціології НАН України URL: <http://stmm.in.ua/archive/>
2. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>
3. Збірник текстів лекцій з дисципліни «Методологія та логіка наукових досліджень» URL: <http://tl.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2016/03/MLND-sbornik-lekcii.pdf>
4. Інститут соціології НАН України. URL: <http://www.i-soc.com.ua>
5. Київський міжнародний інститут соціології URL: <https://www.kiis.com.ua>
6. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с. URL: http://library.dnu.dp.ua/Metodichki/metodologiyi_organizacija.pdf
7. GfK Ukraine www. URL: <https://www.gfk.com/uk-ua>
8. Мелітопольська міська рада URL: <https://mlt.gov.ua/>
9. Gallup International Association (GIA) URL: <http://www.gallup-international.com>
10. Pew Research Center <https://www.pewresearch.org>

11. Положення про запобігання академічному плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького URL: <https://drive.google.com/file/d/0Bw9OYXqr5PIWVmZwTIVpSmhwaW8/view>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Методологія та методи збору, аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації: навчально методичний посібник. Запоріжжя, ФОП Однорог Т.В., 2024. 408 с.
2. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Соціокультурне середовище як референт модернізації сучасного українського міста: колективна монографія. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 347 с.
3. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Підготовка підсумкових документів дослідження: навчально методичний посібник. Мелітополь. ФОП Однорог Т.В., 2020. 138 с.
4. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Етнічні спільноти і спільність: запорука громадської активності та довіри. Результати контент-аналізу, фокус-групових дискусій та глибинних інтерв'ю. Мелітополь-Запоріжжя, 2022. 118 с.
5. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Соціологічні виміри муніципальної політики: навчально-методичний посібник.. Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В. , 2023. 165 с.
6. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Інноваційні соціологічні технології муніципальної політики: навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2024. 126 с.